

проблеми держави і права: зб. наук. праць. — Одеса: Юридична література, 2012. — № 67. — С. 323-330.

Ключові слова: морська галузь, порушення прав, захист прав, правова обізнаність моряків.

Науковий керівник: к.е.н., доцент Хаймінова Ю. В.

Джабурія Олександр Олександрович

студент 1-го курсу судово-адміністративного факультету
Національного університету «Одеська юридична академія»

РОЗВИТОК СПОЖИВЧОГО РИНКУ ЯК НАПРЯМОК ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ: ЕКОНОМІКО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ

Споживчий ринок посідає центральне місце серед інших видів ринків, оскільки він задовольняє першочергові потреби людини в засобах існування, сприяючи тим самим відтворенню головної продуктивної сили економіки, і вносить визначальний вклад у досягнення головної мети функціонування економічних господарських систем світу — задоволення постійно зростаючих потреб суспільства.

Під споживчим ринком доцільно розуміти систему взаємовідносин між виробництвом та особистим споживанням, що здійснюється безпосередньо або за участю роздрібних або оптових торговельних мереж, де знаходять своє задоволення потреби усіх учасників через відповідні товари та послуги відповідної властивості або характеристики. При цьому взаємодія виробника та споживача відбувається у відповідному зовнішньому середовищі, що об'єднує середовище економічне, інституціональне, технічне, соціально-культурне, природниче та правове, як таке що регламентує взаємовідносини всіх учасників споживчого ринку.

Окреслюючи питання значення споживчого ринку в економіці України, не можна оминати увагою його вплив на забезпечення безпеки держави, передусім, її економічної складової, а саме продовольчої та зовнішньоекономічної. Продовольча безпека визначає рівень продовольчого забезпечення країни, який гарантує соціально-економічну та політичну стабільність у суспільстві, якісний розвиток людського капіталу. Роль споживчого ринку проявляється також у забезпеченні зовнішньоекономічної безпеки, яка являє собою такий стан відповідності зовнішньоекономічної діяльності національним економічним інтересам, що забезпечує мінімізацію збитків держави від

дії негативних зовнішніх економічних чинників та створення сприятливих умов розвитку економіки завдяки її активності у світовому поділі праці.

На сьогодні споживчий ринок поєднує в собі відносини щодо просування товару (послуги) від виробника до кінцевого споживача або безпосередньо, або за участю оптових та роздрібних торговельних мереж, розглянуто правовий статус кожного з учасників цих відносин на споживчому ринку. Тому законодавство про споживчий ринок України складається з нормативно-правових актів, які регламентують діяльність на споживчому ринку виробників, оптових та роздрібних продавців.

С. Кузьміна відмічає, що роль держави у формуванні і розвитку споживчого ринку зводиться до здійснення необхідних заходів з нормативного регулювання, спрямованих на забезпечення дотримання усіма учасниками ринку економічного правопорядку і захисту їхніх економічних прав і свобод, а також інтересів суспільства. Головна мета державної політики у сфері споживчого ринку — це підтримка конкурентоспроможності вітчизняних виробників і водночас розвиток конкуренції на внутрішньому ринку, а також захист прав споживачів [6, с. 13].

На думку Л.П. Щуць регулювання процесів розвитку споживчого ринку — це система економічних, адміністративних і нормативно-законодавчих заходів, які здійснюються державними і регіональними установами та громадськими організаціями з метою забезпечення збалансованого та сталого розвитку системи регіональних ринків та їх адаптації до умов, що змінюються [7]. Особливості державного регулювання ринкових процесів на регіональному рівні визначаються, з одного боку, загальнодержавної економічної політикою і, з іншого боку, регіональної економічної політикою, яка враховує особливості розвитку регіонів різного типу.

На наш погляд, можна виділити наступні напрями законодавчого регулювання споживчого ринку:

1. Захист прав споживачів.
2. Регулювання інфраструктури споживчого ринку.
3. Регулювання конкурентного середовища споживчого ринку.
4. Регулювання торгівельної діяльності та виробничої сфери.
5. Регулювання договірних зв'язків між суб'єктами споживчого ринку.

Доцільно відмітити велику кількість нормативно-правових актів, якими врегульовано окремі моменти функціонування споживчого ринку. Так, наприклад, нормативні акти, які регулюють митні взаємовідносини на споживчому ринку, можна умовно поділяють на групи, які можна охарактеризувати у наступний спосіб:

перша — це правові норми загального характеру: Декларація про державний суверенітет України [1], яка започаткувала правову норму про самостійне створення Україною власної митної системи та Конституція

України [1], якою регламентуються положення щодо захисту суверенітету і територіальної цілісності України, забезпечення її економічної та інформаційної безпеки і встановлюється конституційна норма, згідно з якою засади зовнішніх відносин, зовнішньоекономічної діяльності, митної системи визначаються винятково законами України;

друга – це акти, в яких закріплені основні принципи організації і напрями здійснення митно-тарифної політики України. Насамперед це Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» [4] та Митний кодекс України [5];

третя – це акти, що складаються із систематизованих норм, котрі регулюють окремий напрям митних відносин. Зокрема, Митний кодекс і Податковий кодекс України [4] та Закон України «Про митний тариф» [5], якими практично регламентовано реалізація тарифної політики в Україні. Ними визначено порядок, методика митного оподаткування та пов'язані з цим дії суб'єктів ЗЕД;

четверта група – це акти щодо регулювання поточних операцій у сфері митних відносин. Це найбільш чисельна група нормативних документів, які регламентують широке коло відносин, – постанови, інструктивні листи, накази, які приймаються і видаються в першу чергу Міністерством доходів і зборів України з питань митного регулювання ЗЕД, а також спільні акти Міністерства доходів і зборів та центральних і місцевих органів виконавчої влади, які ґрунтуються на положеннях про функціонування Міністерства доходів і зборів України.

Список використаних джерел

1. Конституція України: Основний Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
2. Податковий кодекс: Закон України від 02.12.2010 № 2755-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 13-14, 15-16, 17. – Ст. 112.
3. Митний кодекс України від 13.03.2012 № 4495-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2012. – № 44-45, № 46-47, № 48. – Ст. 552.
4. Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України від 16.04.1991 № 959-XII // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1991. – N 29. – Ст. 377
5. Про Митний тариф України: Закон України від 19.09.2013 № 584-VII // Відомості Верховної Ради України. – 2014. – №20-21. – Ст. 740.
6. Кузьміна С. Правове регулювання споживчого ринку України / С. Кузьміна, Л. Левчук // Економіка та держава. – 2007. – № 1. – С. 13-15.
7. Щуцька Л.П. Особливості державного регулювання розвитку споживчого ринку / Л.П. Щуцька [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/old_jrn/Soc_Gum/Znphktei/2011_1/statti/shucka.htm

Ключові слова: споживчий ринок, національна безпека, економічна безпека, продовольча безпека, зовнішньоекономічна безпека, правове регулювання.

Науковий керівник: к.е.н., доцент Штуца В. М.